

Sygn. akt VII U 734/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st. sekr. sądowy Alicja Jarzyna

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 lutego 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu K. T. prawo do emerytury od dnia 01 stycznia 2013r.

Sygn. akt VII U 734/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu K. T. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy podał, iż nie uwzględnił ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresach od dnia 01 kwietnia 1978 r. do dnia 30 czerwca 1978 r., od dnia 01 lipca 1978 r. do dnia 30 kwietnia 1984 r., od dnia 01 maja 1984 r. do dnia 31 lipca 1984 r., od dnia 05 stycznia 1987 r. do dnia 31 grudnia 1988 r., od dnia 01 stycznia 1990 r. do dnia 31 maja 1995 r., od dnia 01 czerwca 1995 r. do dnia 29 lutego 1996 r., od dnia 01 marca 1996 r. do dnia 31 maja 1998 r. oraz od dnia 01 czerwca 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w ramach zatrudnienia w Zakładzie (...) w G. (następnie od dnia 16 października 1996 r. (...) S.A. w G., obecnie zaś od dnia 01 listopada 2003 r. (...) sp. z o.o. w G.) na stanowiskach ślusarza, ślusarza spawacza, ślusarza mechanika, spawacza oraz robotnika produkcyjnego pomocniczego - bowiem w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, zaś zwykłe świadectwo pracy z dnia 07 stycznia 2013 r. nie wskazano charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie, dodatkowo zaś z dokumentu tego wynika wykonywanie pracy na łączonych stanowiskach pracy – zatem wykonywanie pracy na różnych

stanowiskach wyklucza możliwość spełnienia wymogu wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu (k. 87 akt rentowych i k. 7 akt sprawy).

Odwołanie z dnia 05 marca 2013 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony K. T., żądając zmiany zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskowanego świadczenia emerytalnego. Podał, iż jego praca w spornych okresach polegała na naprawie maszyn przy bezpośredniej produkcji farb, rozpuszczalników, rozcieńczalników – zatem przy stałym narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia. Wskazał, iż uprzednio najpierw pozwany odmówił przyznania świadczenia emerytalnego w marcu 2012 r. wobec nie rozwiązania stosunku pracy, nie uznając okresów pracy w warunkach szczególnych w latach 1974-1984 i 1995-1996 (zatem niektórych), po czym decyzją z czerwca tego samego roku nie uwzględnił ubezpieczonemu w ogóle żadnego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wniósł również o przesłuchanie świadków na okoliczność charakteru i rodzaju wykonywanej przez niego pracy (k. 2-6 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 25 marca 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 9-10 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. T., urodzony dnia (...), z zawodu robotnik produkcyjny po zasadniczej szkole zawodowej, w dniu 16 stycznia 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 20 marca 2012 r. Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 66-68 akt rentowych, zaświadczenie z dnia 05 czerwca 2013 r. – k. 28 akt sprawy

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 32 lata, 2 miesiące i 22 dni, w tym 32 lata i 25 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 27 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ostatecznie w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego należało przyjąć jednak, iż ubezpieczony wykazał łącznie przeszło 17 lat okresów pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 86 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 15 lutego 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu K. T. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 15 lutego 2013 r. – k. 87 akt rentowych i k. 7 akt sprawy

Nie była to pierwsza decyzja odmawiająca wnioskodawcy prawa do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Uprzednio decyzją z dnia 22 marca 2012 r. pozwany organ rentowy również odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Na skutek wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z przedłożonymi nowymi dokumentami pozwany organ rentowy decyzją z dnia 01 czerwca 2012 r. pozwany organ rentowy ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 22 marca 2012 r. – k. 25 akt rentowych, decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 01 czerwca 2012 r. – k. 49 akt rentowych

W spornych okresach od dnia od dnia 01 kwietnia 1978 r. do dnia 30 czerwca 1978 r., od dnia 01 lipca 1978 r. do dnia 30 kwietnia 1984 r., od dnia 01 maja 1984 r. do dnia 31 lipca 1984 r., od dnia 05 stycznia 1987 r. do dnia 31 grudnia 1988 r., od dnia 01 stycznia 1990 r. do dnia 31 maja 1995 r., od dnia 01 czerwca 1995 r. do dnia 29 lutego 1996 r., od dnia 01 marca 1996 r. do dnia 31 maja 1998 r. oraz od dnia 01 czerwca 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.- według dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych- ubezpieczony K. T. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie (...) w G. (następnie od dnia 16 października 1996 r. (...) S.A. w G., obecnie zaś od dnia 01 listopada 2003 r. (...) sp. z o.o. w G.) na stanowiskach ślusarza, ślusarza spawacza, ślusarza mechanika, spawacza oraz robotnika produkcyjnego pomocniczego.

Dokumentacja w postaci akt osobowych oraz świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonego nie odzwierciedla jednakże faktycznego zakresu wykonywanych przez niego w spornych okresach prac.

Przez wszystkie w/w sporne okresy zatrudnienia u pracodawcy ubezpieczony wykonywał taki sam zakres czynności . Upřednio, w latach 1974-1978 wykonywał prace kierowcy i pracownika magazynu. Natomiast od 1978 r. nieprzerwanie – bez względu na nomenklaturę użytą w dokumentacji pracowniczej i pojawiające się tam stanowiska – wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace pracownika produkcji przygotowującego farby i rozlewającego rozpuszczalniki, a dodatkowo -w razie zaistnienia potrzeby - zajmującego się usuwaniem awarii maszyn w zakładzie pracy, po czym powracał do podstawowej pracy przy wyrobie farb. Z pracą produkcyjną nierozdzielnie związany był obowiązek czyszczenia aparatów lub pojemników po produktach toksycznych, żrących i pylistych.

Swoje prace ubezpieczony wykonywał na produkcji, zajmując się wyrobem farb i rozpuszczalników – które to prace wykonuje nadal. Praca odbywała się w niewielkiej hali produkcyjnej przez kilkuosobową załogę, w ramach jednej zmiany. Praca odbywała się z udziałem komponentów chemicznych toksycznych, żrących i pylistych. Na początku dnia ubezpieczony pobierał farbę od magazyniera, którą następnie – ręcznie lub mieszadłami – mieszał, po czym całość wlewał do maszyny zajmującej się ucieraniem farby (w związku z tym bywał nazywany „ucieraczem” jako osoba obsługująca taką maszynę). W zależności od sytuacji ucieranie farby trwało od kilku godzin do 2 dni. Produkowano wyroby lakierowe, farby suche i graficzne, surowce, półprodukty i produkty pomocnicze. Dalej farba trafiała do laboratorium, sprawdzającego prawidłowość utarcia farby , a po dokonaniu wyżej wskazanej oceny, wnioskodawca przystępował do rozlewania farby do puszek. Kolejną część pracy ubezpieczonego polegała na rozebraniu maszyny tj. rozebraniu kosza, gdzie następowało mieszanie farby i umyciu go rozpuszczalnikami . Rozpuszczalniki pobierane były w większych baniakach, po czym zawartość ich ubezpieczony przelewał do baniaków i kanistrów o mniejszej pojemności. Te obowiązki wynikały z potrzeby przygotowywania maszyny do kolejnej produkcji.

Kiedy następowała awaria maszyny – inny pracownik zastępował wnioskodawcę przy pracy związanej z przygotowaniem farb oraz czyszczeniem maszyny , zaś wnioskodawca zajmował się naprawą urządzenia w toku normalnej produkcji, która była kontynuowana na hali , gdzie znajdowało się naprawiane urządzenie. Trwało to zazwyczaj od pół godziny do godziny. Awarie zdarzały się po kilka razy w miesiącu, raz mniejsze, raz większe. Po zakończeniu prac ubezpieczony wracał do pracy na swojej maszynie lub do rozlewania rozpuszczalników. Zajmował się również wymianą noży w maszynie, smarowaniem, naciąganiem pasów klinowych i czyszczeniem układu chłodzenia (przepychanie rurek, czyszczenie wodą). W spornych okresach ubezpieczony odpowiadał za 5 maszyn – obecnie jedynie za 3. Praca ta oznaczała narażenie na wdychanie szkodliwych i toksycznych oparów wydobywających się z farb

i rozpuszczalników. Ubezpieczony wykonywał naprawy tylko w zakresie aparatów i urządzeń, w których produkowano farby z materiałów chemicznych toksycznych i szkodliwych.

Wszystkie wykonywane przez ubezpieczonego prace miały miejsce na hali produkcyjnej zakładu pracy, gdzie znajdowały się wszystkie maszyny. Zakład pracy był niewielki, a hala niska – co powodowało duże stężenie oparów w pomieszczeniu. Praca związana była ze stycznością z materiałami żrącymi (nie parzącymi) – rozpuszczalnikami, ksylenami, toluenami, cykloheksanami. Dodatkowo był narażony na pyliste proszki do farb, a także bardzo intensywny zapach farb. Pracownicy produkcyjni byli zobowiązani do noszenia masek. W okresie, gdy zakład pracy mieścił się w niewielkim budynku w G., gdzie na I piętrze była produkcja, a na II biura – w biurach nie dało się pracować z powodu oparów. Pracownicy co roku byli poddawani badaniom kontrolnym – zdarzały się bardzo złe wyniki. Zdarzało się, że pracownicy fałszowali badania w zakresie natężeń szkodliwych dla Sanepidu – wyniki musiały być pozytywne, co nie odzwierciedlało stanu faktycznego w zakładzie pracy.

Ubezpieczony ukończył, z polecenia pracodawcy, kurs spawacza. Pracodawcy ubezpieczonego zależało, aby posiadać pracownika do drobnych prac spawalniczych – jednakże były to bardzo rzadkie sytuacje, ponieważ większe prace spawalnicze zlecano Stoczni oraz innym firmom.

Pracodawca w spornych okresach nie przywiązywał wagi do prawidłowości nazewnictwa stanowisk pracy poszczególnych pracowników pod kątem zgodności z faktycznie przez nich wykonywaną pracą – w związku z czym dochodziło do sytuacji, gdy pracownicy produkcyjni wykonujący te same prace, w dokumentach posiadali zupełnie inne nazwy stanowisk pracy. Od 2004 r., z chwilą nastania nowego prezesa, zaczęto porządkować nomenklaturę w zakresie stanowisk pracy pracowników produkcyjnych.

Ubezpieczony otrzymywał dodatek z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Niezmiennie od początku spornego okresu ubezpieczony wykonywał prace w takich samych warunkach i wszystkie podejmowane w ramach obowiązków pracowniczych prace na hali wykonywane były w szczególnych warunkach.

Inny pracownik pracodawcy – R. W. – zatrudniony od 1974 r. przy analogicznych pracach jak ubezpieczony, decyzją pozwanego z dnia 23 kwietnia 2013 r. otrzymał świadczenie emerytalne w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: świadectwo pracy z dnia 10 lutego 2012 r. – k. 15 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 10 lutego 2012 r. – k. 14 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 17 lutego 2010 r. – k. 29 akt rentowych, świadectwo wykonywania 29 akt rentowych, świadectwo wykonywania 29 akt rentowych, wnioski pracodawcy o anulowanie świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych z lat 2010 i 2012 z dnia 07 stycznia 2013 r. – k. 81 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 07 stycznia 2013 r. – k. 72-74 akt rentowych, wyjaśnienie pracodawcy co do treści świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 01 lipca 2013 r. – k. 44-45 akt sprawy, akta osobowe – koperta na k. 25 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego – protokół skrócony k. 29-30 i 33 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 34 akt sprawy, zeznania świadków G. R. i G. Z. - protokół skrócony k. 30-33 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 34 akt sprawy, świadectwa pracy świadka G. Z. – k. 26-27 akt sprawy, akta rentowe R. W., zeznania świadka R. W. k. 49, świadectwo pracy świadka R. W.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu w zakresie zarówno ubezpieczonego, jak i świadka R. W., oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków G. R., G. Z. i R. W., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tym samym zakładzie pracy, w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym

zgrupowanym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami wnioskodawcy, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego K. T. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale IV (W chemii) pod pozycją 16 wskazano produkcję wyrobów lakierowych, farb suchych i graficznych oraz surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich wytwarzania, zaś pod pozycją 39 wskazano oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 20 marca 2012 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Niewątpliwie ubezpieczony nadal pozostaje w stosunku pracy (zaświadczenie – k. 28 akt sprawy) – co przez pozwanego nie było kwestionowane w treści spornej decyzji, a biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy praca ubezpieczonego w Zakładzie (...) w G. (następnie od dnia 16 października 1996 r. (...) S.A. w G., obecnie zaś od dnia 01 listopada 2003 r. (...) sp. z o.o. w G.) – może być kwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych określona w Wykazie A dział IV poz. 16 i 39 tj. jako praca przy produkcji wyrobów lakierowych, farb suchych i graficznych oraz surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich wytwarzania, oraz praca przy oczyszczaniu albo naprawianiu aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – przy czym należy podkreślić, iż ustalono, że zaistniała zasadnicza rozbieżność pomiędzy stanowiskami pracy wskazanymi w dokumentacji osobowej oraz świadectwach pracy a tym, jakie faktycznie prace wykonywał w spornych okresach ubezpieczony – co zostało opisane w ostatnim świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 07 stycznia 2013 r. (k. 72 akt rentowych) oraz w piśmie wyjaśniającym pracodawcy z dnia 01 lipca 2013 r. (k. 44-45 akt sprawy). Sam bowiem ubezpieczony kwestionował, aby przez cały czas wykonywał prace naprawcze maszyn i urządzeń (k. 30 akt sprawy). Niewątpliwie faktyczny rodzaj pracy ubezpieczonego został potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace przy produkcji farb (jej ucieraniu), rozlewaniu rozcieńczalników, oczyszczaniu aparatów lub pojemników po produktach toksycznych, żrących na zakończenie pracy. Prace naprawcze urządzeń produkcyjnych, ubezpieczony wykonywał zaś w miarę potrzeby pracodawcy tj. na wypadek zaistnienia awarii.

Świadek G. R. w latach 1993-2007 była zatrudniona jako laborantka, zatem osoba mająca ścisły kontakt z produkcją, od której to pracowników pobierała próbki farb. Zeznała ona wprost, iż od 1993 r. miała „non stop” kontakt z ubezpieczonym, opisując w sposób zbieżny i wiarygodny rodzaj wykonywanych przez niego prac jako obsługującego maszyny ucierające farby i mieszające je, jak również, w razie potrzeby naprawiającego maszyny na hali produkcyjnej. Potwierdziła ona, iż ubezpieczony przez cały czas był pracownikiem produkcyjnym – nie zaś ślusarzem, ślusarzem monterem, ślusarzem spawaczem – który tylko doraźnie zajmował się usuwaniem awarii maszyn produkcyjnych. Należy nadmienić, iż pracodawca prace laborantki zakwalifikował do wykonywanych w warunkach szczególnych (k. 32 akt sprawy).

Podobnie świadek G. Z. wskazała na wnioskodawcę jako od co najmniej 1993 r. pracownika produkcji przygotowującego farby i rozpuszczalniki. Co bardzo istotne, świadek zwróciła uwagę, iż w tamtych czasach nie zwracano uwagi na nazewnictwo stanowisk pracy w kadrach pracodawcy – co sama stwierdziła, bowiem zajmowała się przez pewien czas sprawami kadrowymi i ma w tym zakresie wiedzę, mówiąc o niekonsekwencji nazewnictwa stanowiska pracy ubezpieczonego, które w różnych okresach inaczej było nazywane, pomimo iż ciągle wykonywał te same prace. Dopiero od 2004 r., z nastaniem nowego prezesa, zaczęto porządkować nomenklaturę w zakresie stanowisk pracy pracowników.

Również świadek R. W. zatrudniony w tym samym zakładzie w latach 1974-2007 nie miał wątpliwości, iż praca ubezpieczonego to praca przy produkcji farb (jej ucieraniu), rozlewaniu rozpuszczalników, czyszczeniu zbiorników po rozpuszczalnikach, pokostach oraz doraźnie – w miarę potrzeby - przy usuwaniu awarii maszyn na produkcji. Ostatnie wiązało się z koniecznością usunięcia z maszyny farby, przemyciu jej rozpuszczalnikami, wymianie uszkodzonego elementu. W czasie naprawy pozostałe maszyny normalnie pracowały. Nadto, na koniec pracy, ubezpieczony podobnie jak każdy pracownik produkcyjny, musiał rozpuszczalnikiem oczyścić maszynę tj. jej kosz, walce i nóż zbierający. Świadek podkreślił także, że praca produkcyjna ubezpieczonego i jego nie różniła się niczym. Natomiast jedyna różnica między pracą świadka, a ubezpieczonego polegała na tym, że ubezpieczony jeszcze, w miarę potrzeby, naprawiał maszyny produkcyjne.

Sąd Okręgowy wziął również pod uwagę to, jaki z zeznań wnioskodawcy oraz przesłuchanych świadków wyłaniał się obraz warunków lokalowych pracy u pracodawcy. Wskazywano w tym zakresie, iż wszystkie wykonywane przez ubezpieczonego prace miały miejsce na hali produkcyjnej zakładu pracy, gdzie znajdowały się wszystkie maszyny, którymi zajmował się ubezpieczony. Zakład pracy był niewielki, a hala produkcyjna niska – co powodowało duże stężenie oparów w pomieszczeniu. Praca związana była ze stycznością z materiałami żrącymi – rozpuszczalnikami, ksylenami, toluenami, cykloheksanami. Dodatkowo pracownicy byli narażeni na pyliste proszki do farb, a także bardzo intensywny zapach farb. Pracownicy produkcyjni byli zobowiązani do noszenia masek. W okresie, gdy zakład pracy mieścił się w niewielkim budynku w G., gdzie na I piętrze była produkcja, a na II biura – w biurach nie dało się pracować z powodu oparów. Pracownicy co roku byli poddawani badaniom kontrolnym – zdarzały się bardzo złe wyniki. Zdarzało się, że pracownicy, na polecenie pracodawcy, fałszowali badania w zakresie natężeń szkodliwych substancji dla Sanepidu. Wyniki musiały być pozytywne, co nie odzwierciedlało stanu faktycznego w zakładzie pracy. Ubezpieczony, co należy podkreślić, otrzymywał dodatek z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Pracodawca podkreślał, iż niezmiennie od początku spornego okresu wykonywał on prace w takich samych warunkach, jak również że wszystkie podejmowane w ramach obowiązków pracowniczych prace ubezpieczonego na hali wykonywane były w szczególnych warunkach (k. 44-45 akt sprawy).

Okolicznością nie bez znaczenia jest przy tym to, że świadek R. W. zatrudniony od 1974 r. przy analogicznych pracach jak ubezpieczony, decyzją pozwanego z dnia 23 kwietnia 2013 r. otrzymał świadczenie emerytalne w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, co Sąd ustalił na podstawie akt emerytalnych tego świadka (k. 85 akt emerytalnych) oraz jego zeznań. Co istotne – pozwany organ rentowy przyznał świadczenie na podstawie m.in. świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 17 lutego 2010 r. (k. 19 akt emerytalnych), w którym wskazano analogiczny zakres prac, jaki ostatecznie sprecyzowano w przypadku ubezpieczonego – tj. wykaz A dział IV pozycja 39 załącznika do rozporządzenia. Brak jest zatem uzasadnienia, z jakiego powodu okresy takiej samej pracy wykonywanej w takim samym wymiarze czasu pracy oraz w takich samych warunkach u tożsamego pracodawcy miały być oceniane w sposób odmienny – w przypadku świadka R. W. jako zaliczane do stażu pracy w warunkach szczególnych, zaś w przypadku ubezpieczonego K. T. jako nie uwzględnione do tego stażu.

W świetle całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd stanowisko pozwanego, oparte jedynie na analizie dokumentów, nie mogło się ostać i należało uznać, iż ubezpieczony w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Pozwany w ramach zarzutów podniesionych w uzasadnieniu spornej decyzji wskazał, iż ostatnie świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 07 stycznia 2013 r. nie określało charakteru pracy

ubezpieczonego ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia – bowiem przywołano jedynie zarządzenie nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. (Dz. Urz. MG z 1987 r. nr 4 poz. 7).

W tym miejscu godzi się wskazać, iż zarządzenia resortowe (w tym wskazywane powyżej) nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadczeniach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie. Wypowiedział się bowiem w powyższym zakresie Sąd Najwyższy, wskazując, iż źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11). Na marginesie jedynie Sąd Okręgowy pragnie przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego, który wskazał, iż co prawda, wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, jednakże z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego lub centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c.), że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11)

Podkreślić jednakże należy, iż w przedmiotowym postępowaniu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych miało charakter jedynie informacyjny, posiłkowy, bowiem Sąd – zgodnie z cytowanym już utrwalonym poglądem Sądu Najwyższego – może ustalać okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia/świadectwa z zakładu pracy, a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. W przedmiotowym postępowaniu zaś stanowisko ubezpieczonego – w zakresie, opisanym powyżej, w jakim Sąd uznał je za udowodnione – potwierdzone zostało zeznaniami samego ubezpieczonego, zbieżnymi i zgodnymi w tym zakresie z zeznaniami powołanych przez niego świadków (współpracowników ze spornego okresu zatrudnienia).

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony K. T. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 15 lutego 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu K. T. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 stycznia 2013 r. (tj. pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku – k. 66 akt rentowych – oraz jednocześnie zmiany regulacji art. 184 ust. 2 ustawy i uchylenia wymogu rozwiązania stosunku pracy przez osobę ubiegającą się o świadczenie emerytalne). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 16 stycznia 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt.

ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

SSO Elżbieta Zabrocka